

менты» (2 разы ў год). Акрамя таго, для Міністэрства культуры і друку штомсячна ствараецца матэрыял «Негатыўныя матэрыялы абласной і раённай прэсы ў адрас устаноў культуры і мастацтва». Бібліяграфічныя (на новыя паступленні ў свае ДФы), фактаграфічныя і іншыя крыніцы інфармацыі выпускаюць таксама сектары (аддзелы) навуковай інфармацыі па культуры і мастацтву абласных бібліятэк.

Адзел мастацтва Віцебскай абласной бібліятэкі выдае таксама спіс новых паступленняў «Новая літаратура па искусству».

Адзел навуковай інфармацыі па гуманітарных навуках Акадэміі навук РБ забяспечвае стварэнне рэфератыўнага ўзроўню інфармацыі шляхам змяшчэння рэфератаў мастацтвазнаўчых прац беларускіх вучоных у зборніку «Беларусістыка».

У РБ ствараецца штогадовы рэкамендацыйны паказальнік «Беларуская мова, літаратура, мастацтва» (НББ), дзе ў адпаведным раздзеле адлюстроўваюцца новыя найбольш значныя дакументы па беларускаму мастацтву для шырокіх колаў яго аматараў.

На падставе вышэйсказанага можна зрабіць вывад аб неаўнасці асноў для фарміравання разглядаемай падсістэмы. Аднак не ўсе яе элементы атрымалі развіццё. Патрабуе ўдасканалення ўлік выданняў мастацтва (перш за ўсё фюна- і кіна-, відэадакументаў). Асаблівую ўвагу трэба надаць таксама развіццю рэфератыўнага і агляднага ўзроўняў бягучай бібліяграфічнай інфармацыі аб літаратуры па мастацтву (павелічэнне аб'ёму адлюстроўваемых дакументаў, павышэнне апэратыўнасці і інш.). Неабходна пачаць пачаць у АНІКМ Нацыянальнай бібліятэкі практыку стварэння крышч бібліяграфічнай інфармацыі ў аўтаматызаваным рэжыме, пераход па новыя інфармацыйныя тэхналогіі.

Стрыжонак І.М.,
ст.выкладчык

ТЫПАЛАГІЧНЫЯ ХАРАКТАРЫСТЫКІ УНІВЕРСАЛЬНЫХ НАВУКОВЫХ АБЛАСНЫХ БІБЛІЯТЭК (УНАБ) БЕЛАРУСІ

Абласныя бібліятэкі РБ у адпаведнасці з Тыпавымі статутамі 1983 г. развіваюцца як універсальныя навуковыя бібліятэкі, з'яўляючыся галоўнымі публічнымі бібліятэкамі рэгіёна, што падкрэсліваецца і ў Канцэпцыі развіцця бібліятэчнай справы ў РБ. Ці правамерна азначэнне абласной бібліятэкі (АБ) як «універсальнай», «навуковай» і самай буйной «публічнай» бібліятэкі рэгіёна?

Публічная бібліятэка як спецыфічны тып нарадзілася ў Англіі і ЗША і атрымала інтэнсіўнае развіццё ў іншых краінах свету. Яе асаблівасцю з'яўляецца забеспячэнне ўсіх і кожнага з жыхароў данага рэгіёна незалежна ад яго адукацыі, прафесіі, нацыянальнасці

магчымасцю наведваць і карыстацца вялікімі фондамі УНАБ. Абласныя бібліятэкі РБ агульнадаступныя, але арыентаваныя ў сваёй дзейнасці на чытачоў-спецыялістаў, у бібліятэках амаль адсутнічае адкрыты доступ да іх вялікіх універсальных фондаў, няма камфортнасці ў абслугоўванні, недастаткова развіты і функцыянальныя сувязі АБ з іншымі бібліятэкамі рэспублікі. Такім чынам, дзейнасць УНАБ не зусім адпавядае статуту публічнай бібліятэкі.

Абласныя бібліятэкі лічацца ў нас і як універсальныя, бо валодаюць універсальнымі па характару фондамі, на падставе якіх арганізуюць інфармацыйнае абслугоўванне розных катэгорыяў чытачоў. Але ў дзейнасці АБ пасля прыняцця тыпавых статутаў 1965 г. і 1983 г. пачалі стварацца аддзелы тэхнічнай, сельскагаспадарчай, замежнай і іншай літаратуры. Паступова УНАБ пераўтварыліся ў «набор» бібліятэк галіновага характару «ўнутры» бібліятэкі, што не спрыяе іх развіццю як універсальных бібліятэчных устаноў.

Што датычыць тыпалагічнай характарыстыкі «навуковай бібліятэка», то робіць УНАБ навуковай не столькі дзейнасць у галіне бібліятэказнаўства, бібліяграфічнага і кнігазнаўства, колькі арнаменты ўсёй работы бібліятэкі на навуковую дзейнасць чытача. З'яўляецца бібліятэка навуковай ці не, вызначаецца тым, як збіраецца і захоўваецца яе фонд, як распаўсюджваецца аб ім інфармацыя. УНАБ павінны стварыць комплекс умоў чытачам для навуковай работы: забяспечыць захаванне фондаў, іх сістэматызацыю, увод у навуковы абарот крыніц інфармацыі і ўвесь арсенал навукова-бібліяграфічнай дзейнасці. Не заўсёды работа універсальных навуковых абласных бібліятэк РБ суадносіцца з гэтым патрабаваннем.

Мы звярнулі ўвагу толькі на некаторыя тыпалагічныя характарыстыкі УНАБ. Яны павінны валодаць разнастайнымі характарыстыкамі. І развіццё таго ці іншага па кірунку не павінна супрацьпастаўляцца іншым. Функцыі абласных бібліятэк агульнавядомы. Кожную з тыпалагічных характарыстык трэба «накладваць» на гэтыя функцыі, што дазваляе дакладна вызначыць асаблівасці функцыянавання і перспектывы развіцця УНАБ як асобнай сістэмы, як часткі сістэмы бібліятэк рэгіёна і як часткі сукульнай сістэмы бібліятэк Рэспублікі Беларусь.

Бадархан Ібрагім,
аспірант

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ТЕКУЩЕЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ БИБЛИОГРАФИИ СИРИИ (в свете требований международной программы УБУ)

До создания Национальной библиотеки
им.Х.Асада в Сирии функции главной библиотеки

страны выполняла библиотека аз-Захирья, основанная в 1878 г. на базе исламской школы и находившаяся с 1919 г. в ведении Арабской академии, возглавляющей научные исследования в области арабской культуры, языка и литературы. С 1963 г. библиотека получала все произведения печати Сирии и с 1971 г. публиковала ежеквартальный «Бюллетень новых поступлений в Национальную библиотеку аз-Захирья», который по существу являлся изданием текущей национальной библиографии САР.

Центром библиографической работы в САР на современном этапе является библиотека им.Х.Асада, в которой в соответствии с Законом N 623 от 4 сентября 1983 г. (о структуре и численности штата Национальной библиотеки) создан отдел библиографии и издательского дела. Библиотека подготовила первые выпуски указателя национальной сирийской библиографии за 1984 г. и первое полугодие 1985 г. В них отражены издания, выпущенные в САР, а также в других странах, если их авторы сирийцы. Базой для текущего библиографического учёта служит Закон об обязательном экземпляре N 17-1984, в соответствии с которым все издатели и издательства страны должны направлять в библиотеку 5 экземпляров каждого издания до поступления тиража в книоторговую сеть.

Материал в указателе располагается в соответствии с вариантом Десятичной классификации Дьюи на арабском языке, изданом в 1984 г. Комитетом по делам культуры и науки Лиги арабских государств. В нём особое внимание уделено исламу, арабской культуре и языку. Каждый выпуск открывается небольшим предисловием, в конце имеются вспомогательные указатели, где даются краткие сведения об авторах и названиях книг, предметный указатель и перечень издательств.

На сегодняшний день сирийская национальная библиография регистрирует книги, периодические издания, правительственные публикации, изданные в Сирии. Как известно, Международным конгрессом по национальной библиографии рекомендуется минимальный перечень документов, но необходимо расширить отражение библиографии в других видах документов. Речь идёт о нотных изданиях, киноизданиях, картографических изданиях, спецвидах технической литературы, аудиовизуальных материалах. Кроме того, следует иметь в виду аналитическое звено ТНБ, а именно описание статей и рецензий из журналов, газет и продолжающихся изданий. Однако рассмотрение объекта регистрации ТНБ, естественно, потребует уточнения или дополнения Закона об обязательном экземпляре. Главные принципы учёта документов в ТНБ — территориально-государственный и авторский.

Какие имеются проблемы у сирийской национальной библиографии в свете требований Международной программы УБУ? Это прежде всего проблема библиографического описания документов, перевод библиографического описания на международный стандарт (ISBD), так как не разработаны единые общепарабские правила как описания, так и оформле-

ния изданий, которые соответствовали бы международным стандартам. Многие арабские издатели не указывают автора, место и время публикации и другие обязательные сведения идентификации документов. В перспективе следует создать авторитетную базу данных о сирийских авторах (коллективном, индивидуальном). Это позволит ввести единообразное написание сирийских авторов в международном масштабе, поможет обмену информацией о документах с другими странами (в рамках требований УБУ, MARC), позволит более эффективно переводить ТНБ на автоматизированную систему.